

typology of emotive signs, semiotic systems of emotions, and the address in emotive and emotional communication.

Key words: emotive, emotional, communication, discourse

УДК 811.111'373.611-115

Алла ЛЯШИНА

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ СПОЛУЧУВАНOSTІ РЕПРЕЗЕНТАТИВНИХ СУФІКСІВ СИСТЕМИ АНГЛІЙСЬКОГО СЛОВОТВОРУ В СУЧАСНІЙ НАУКОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ

У статті подані результати аналізу сполучувальної здатності репрезентативних суфіксів з основами різних частин мови у текстах наукової англійської літератури з економіки, юриспруденції та медицини.

Вивчення функціонування системи суфіксації сучасної англійської мови на матеріалі текстових даних уточнюють наше уявлення про те, як і на якому акті деривації була утворена та чи інша похідна. До процесу суфіксації сучасної англійської мови залучені основи всіх кардинальних частин мови. Щодо участі основ різних лексико-граматичних класів в утворенні похідних з репрезентативними суфіксами, відзначимо найбільшу сполучувальну здатність дієслівних основ.

Ключові слова: репрезентативний суфікс, суфіксальна модель, словотворення, науковий стиль, інвентар суфіксів, продуктивність, уживаність, сполучуваність, похідна, основа.

Будь-яке пізнання неможливе без перевірки теорії практикою. Це є однією з причин, чому сучасне мовознавство приділяє так багато уваги використанню мовних фактів в умовах їх функціонування.

У сучасній лінгвістиці на перший план все більше висуваються проблеми функціонального словотворення [7,8,9,12,13,14,15,16, 17]. Серед найменше досліджених проблем, пов'язаних із суфіксацією в англійській мові, особливо виділяються проблеми опису функціональних особливостей моделей суфіксального типу. Огляд лінгвістичної літератури зі словотвору показує, що у більшості випадків лінгвісти обмежувалися висвітленням тих чи інших аспектів суфіксації [3,10,11], але не проводився аналіз цілої системи суфіксації англійської мови у тому вигляді, в якому вона

реалізується у мовленні. Метою цієї статті є висвітлити особливості сполучуваності репрезентативних словотвірних суфіксів з основами різних частин мови у текстах наукової літератури. Конкретним завданням для досягнення цієї мети було встановити основні закономірності сполучуваності основ різних частин мови і структурних типів з репрезентативними суфіксами у тому вигляді, в якому ці закономірності проявляються при аналізі текстів наукової літератури. На цьому етапі дослідження аналізові була піддана здатність основ 4 лексико-граматичних класів (дієслівних, субстантивних, ад'єктивних і адвербіальних) вступати у сполучення з репрезентативними суфіксами трьох різних текстів наукової літератури, а саме: юридичних, економічних та медичних. У центрі уваги дослідження були лінійні моделі суфіксальних похідних.

Проведена нами вибірка наочно демонструє функціонування системи суфіксації сучасної англійської мови уже не в тому вигляді, в якому вона зафіксована у лексикографічних джерелах, а в тому, в якому вона реалізована у текстах наукової літератури.

Кожна похідна була піддана словотворчому аналізу, а саме: вицелялась основа похідної і встановлювався її тип, визначався характер сполучуваності суфікса та основи [5,6].

Оскільки мета нашого дослідження пов'язана в кінцевому рахунку з висвітленням проблеми розповсюдженості моделей з репрезентативними суфіксами [7,12], усі отримані результати аналізу піддані квантитативній обробці і представлені у вигляді таблиць (див. табл.1,2,3).

Обсяг суцільної текстової вибірки, як показано у таблиці 1, склала 1500 слововживань. Таблиця 1 побудована у порядку зменшення кількості основ, які сполучувалися з репрезентативними суфіксами. Зведена таблиця сполучуваності основ різних частин мови і типів з репрезентативними суфіксами наочно демонструє словотворчу активність суфіксів у текстах наукової літератури.

З метою виявлення основних закономірностей розподілу ступенів сполучуваності основ за моделями нами була складена таблиця 2, яка дає змогу побачити, який ступінь сполучуваності характерний для тієї чи іншої суфіксальної моделі [12].

Підсумовуючи дані, які можна почерпнути з таблиці 2, слід відмітити, що структурні типи основ зовсім не байдужі до функціонування моделей з репрезентативними суфіксами. Так, наприклад, з одного боку, існують типи основ, для яких сполучення з такими суфіксами нетипове. До них належать основи v_4 , n_3 , a_3 . Самою незначною кількістю сполучуваних з репрезентативними суфіксами основ у сучасній науковій англійській мові характеризуються складні (корене-розкладні або афіксально-корене-розкладні) та основи моделі $\langle v_4+s \rangle$. Як видно з табл. 1, інші основи (як прості, так і ті, що мають у своєму складі дериваційні та формотворчі елементи) часто сполучуються з репрезентативними суфіксами. Тобто у словотворенні беруть участь основи, що характеризуються досить типовою сполучуваністю.

Детальний аналіз особливостей сполучуваності репрезентативних суфіксів з основами різних частин мови демонструє, що у кількісному відношенні перше місце за типом дійсно займають дієслівні основи у всіх досліджуваних текстах. На нашу думку, доцільно розглянути процентне співвідношення різних частин мови, що сполучуються з репрезентативними суфіксами, у різних текстах наукового стилю (див. Табл.3).

Як бачимо з таблиці 3, найбільший відсоток у текстах наукової літератури виявлено дієслівних основ (46,9). Найменший відсоток (19) – ад'єктивних.

Отже, провівши порівняльно-зіставний аналіз сполучуваності основ різних частин мови зі словотворчими репрезентативними суфіксами у текстах наукової літератури, бачимо, що розподіл моделей суфіксальних похідних за трьома класами (нерозповсюджені, розповсюджені, широко розповсюджені) не відзначається однорідністю.

Вивчення функціонування системи суфіксації сучасної англійської мови на матеріалі текстових даних уточнюють наше уявлення про те, як і на якому акті деривації була утворена та чи інша похідна. Словотворчий процес в таких випадках часто виступає вже не тільки як акт відтворення яких-небудь готових одиниць, а як акт творчий, як процес словотворчості. До процесу суфіксації сучасної англійської мови залучені основи всіх кардинальних частин мови. Залежно від їх складності вони

поділяються на структурні типи. Серед них чотири структурні типи дієслівних, по три типи субстантивних та ад'єктивних основ. Щодо участі основ різних лексико-граматичних класів в утворенні похідних з репрезентативними суфіксами, відзначимо найбільшу сполучувальну здатність дієслівних основ.

Вивчення специфіки суфіксального словотворення в науковому стилі має принципове значення для раціонального відбору інвентаря суфіксів і тих суфіксальних моделей, знання яких сприяє швидшому засвоєнню лексики, яка належить до тієї чи іншої галузі знань іноземної мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Беляева Т.М. Словообразовательная валентность глагольных основ в английском языке. – М., 1979. – 138 с.
2. Вердиева З.Н. Семантические поля в современном английском языке. – М: Высшая школа, 1988. – 120 с.
3. Винокурова В.Н. Заимствованные адективообразующие суффиксы в системе современного английского языка.: Дисс. ... канд. филол. наук. – Минск, 1985. – 182 с.
4. Зятковская Р.Г. Суффиксальная система современного английского языка. – М., 1971. – 124 с.
5. Іщенко В.Л. Продуктивні словотворчі моделі та мікромоделі англійських похідних прикметників// Філол. Науки: Зб. наук. праць. – Суми, 1999. – с. 196 – 200 с.
6. Кубрякова Е.С. Основы морфологического анализа. – М., 1974.- 133 с.
7. Кубрякова Е.С. О понятии словообразовательного правила// Актуальные вопросы дериватологии и дериватографии. – Владивосток, 1986. – с. 67 – 85.
8. Левицкий А.Е. Функциональные подходы к классификации единиц современного английского языка. – Киев: Киевский гос. лингвистический университет. 1998.-362с.
9. Малімон Л.К. Системні та функціональні характеристики іменників на позначення часу в сучасній англійській мові: Автореф. дис. ...канд. філол. наук. – К., 1998.-20 с.
10. Маймакова А.Д. словообразовательная семантика суффиксов относительных прилагательных и ее интерпретация носителями

- языка: дисс. ... канд. филол. наук: 10.02.02/ Киевский ун-т им. Т.Г. Шевченко. – К., 1995 – 186 с.
11. Нуруллова С.Ш. Прагматические аспекты функционирования словообразовательных аффиксов современного английского языка.: Дисс. ... канд. филол. наук. – М., 1991. – 178 с.
  12. Полюжин М.М. Особенности функционирования системы суффиксации в современном английском языке: Дисс. ...канд. филол. наук: - М., 1975. – 199 с.
  13. Полюжин М.М. Омельченко Л.Ф. Функциональное словосложение и префиксальные ономаσιологические категории в английском языке. – Ужгород, 1997. – 236 с.
  14. Полюжин М.М. Сучасні парадигми лінгвістичних досліджень// Проблеми получу-германської філології.. – Ужгород, 1998. – с.3 – 15.
  15. Полюжин М.М. Функціональний і когнітивний аспекти англійського словотворення. – Ужгород: Закарпаття, 1999. – 236 с.
  16. Шелудько А.В. Труднощі словотвірного характеру в англо-українському та українсько-англійському художньому перекладі : Автореф. дис. ... канд. філол. наук. – К., 2009. - 20 с.
  17. Jensen J.T. Morphology: Word structure in generative grammar. – Amsterdam, 1990. – 213 pp. – (Current iss. Ling. Theory; Vol. 70).
  18. Linguistics: The Cambridge survey. – Cambridge: Cambridge Univ. Press, 1988. – Vol. 1: linguistic theory: Foundations / Ed. By Newneyer F.J. – 500 pp.
  19. Longman Dictionary Of Contemporary English / New Edition / Longman Group Ltd 2003. – 1949pp.

А. ЛЯШИНА

**НЕКОТОРИЕ ОСОБЕННОСТИ СОЧЕТАЕМОСТИ
РЕПРЕЗЕНТАТИВНЫХ СУФФИКСОВ СИСТЕМЫ
АНГЛИЙСКОГО СЛОВООБРАЗОВАНИЯ В СОВРЕМЕННОЙ
НАУЧНОЙ ЛИТЕРАТУРЕ**

В статье изложены результаты анализа сочетаемости репрезентативных суффиксов с основами разных частей речи в текстах научной английской литературы по экономике, юриспруденции и медицине. Изучение функционирования системы суффиксации

современного английского языка на материале текстовых данных уточняет наше представление о том, как и на каком акте деривации была образована та или иная производная. В процессе суффиксации современного английского языка принимают участие основы всех кардинальных частей речи. Что касается роли основ разных лексико-грамматических классов в образовании производных с репрезентативными суффиксами, отметим сочетаемость глагольных основ.

Ключевые слова: репрезентативный суффикс, суффиксальная модель, словообразование, научный стиль, инвентарь суффиксов, продуктивность, частотность, сочетаемость, производная, основа.

A. LIASHINA

SOME PECULIARITIES OF REPRESENTATIVE SUFFIXES COMBINABILITY WITH THE STEMS OF DIFFERENT PARTS OF SPEECH IN ENGLISH SCIENTIFIC LITERATURE

This article deals with the analysis of the combinability of the representative suffixes with the stems of different parts of speech in the texts of scientific literature. Having analysed the models of the derivatives formed by means of the representative suffixes we come to the conclusion that verbal stems demonstrate the highest combinability in the analyzed texts. It should be also mentioned that distribution of the models according to their structure is not similar.

Key words: representative suffix, suffix model, word-formation, scientific style, productivity, frequency of usage, combinability, derivative, stem.

Таблиця 1

Сполучуваність основ різних частин мови і типів з репрезентативними суфіксами в науковій літературі

№	Моделі	кіль- кість	№	Моделі	кіль- кість	№	Моделі	кіль- кість
1	v ₁ +s	1080	5	n ₁ +s	812	8	a ₁ +s	478
2	v ₂ +s	804	6	n ₂ +s	596	9	a ₂ +s	305
3	v ₃ +s	53	7	n ₃ +s	6	10	a ₃ +s	4
4	v ₄ +s	8						

	Всього з дієслівними основами	1945		Всього з субстантивними основами	1414		Всього з ад'єктивними основами	787
--	-------------------------------	------	--	----------------------------------	------	--	--------------------------------	-----

Таблиця 2

Розподіл ступенів сполучуваності основ за моделями у текстах наукової літератури

№	Моделі	ступені сполучуваності	№	Моделі	ступені сполучуваності	№	Моделі	ступені сполучуваності
1	v_1+s	VII	5	n_1+s	VII	8	a_1+s	VII
2	v_2+s	VII	6	n_2+s	VII	9	a_2+s	VII
3	v_3+s	IV	7	n_3+s	I	10	a_3+s	I
4	v_4+s	I						

Таблиця 3

Процентне співвідношення основ різних частин мови, які сполучуються з репрезентативними суфіксами

Основи	%	Основи	%	Основи	%
Дієслівні	46,9	Субстантивні	34,1	Ад'єктивні	19